

Skolbiblioteksplan för Stockholms skolor och förskolor 2017-2020

Inledning

Utbildningsnämnden har enligt uppdrag från kommunfullmäktige tagit fram denna skolbiblioteksplan i syfte att verka för läsning och bildning i Stockholms skolor och förskolor. Skolbiblioteksplanen är en strategisk handlingsplan med utgångspunkt i de mål för skolbiblioteken och de formuleringar om verksamhet för barn och unga som presenteras i Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020. Alla stadens bibliotek samverkar på så vis för barns och ungas utveckling och lärande. Skolbiblioteksplanen omfattar både skola och förskola och har tagits fram i samråd med stadsdelsförvaltningarna. Uppföljningen av skolbiblioteksplanen sker i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet.

I ett Stockholm för alla har barn och elever tillgång till litteratur, medier och information som medel för att utveckla språk och kunskap.

Att kunna läsa, förstå och göra sin röst hörd är en rättighet för alla barn och ungdomar.¹ För att kunna omvandla information till kunskap och bli delaktiga i ett demokratiskt samhälle behöver barn och unga vägledning i att källkritiskt söka, välja och värdera information. Högläsning, lässtimulans och många tillfällen att samtala om litteratur bidrar till lusten att läsa och ger läsengagemang. En stark läskultur i förskola och skola stärker barn och elevers språk- och kunskapsutveckling.

Stadens bibliotek och dess personal spelar en viktig roll för barn och ungas ökade läsförståelse samt för att utveckla deras digitala kompetens. Extra fokus läggs på bibliotekens arbete inriktat mot flerspråkiga barn och barn i behov av extra anpassningar och särskilt stöd.

¹ FN:s konvention om barnets rättigheter, art. 12, 13 och 28.

Förskola

Litteraturen har en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion. Högläsning och berättande är viktiga delar. Förskolan har en viktig uppgift när det gäller att stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Stockholms stadsbibliotek fungerar som stöd och inspiration i det läs- och språkstimulerande arbetet.

Ansvar

Stadsdelsförvaltningen

- samverkar med Stockholms stadsbibliotek och träffas årligen för att följa upp och fortsätta utveckla samarbetet kring barnens möten med litteratur och berättande

Förskolechef

- arbetar för att alla förskolor har läsombud som samarbetar med stadsbiblioteket
- skapar förutsättningar för förskolorna att arbeta aktivt och inkluderande med barnens alla språk och erfarenheter via litteratur och berättande
- säkerställer att förskolornas pedagoger arbetar språkutvecklande
- skapar förutsättningar för kreativa och inspirerande läsmiljöer i förskolorna

Skola

Skolor i Stockholms stad² ger alla elever tillgång till skolbibliotek med ett uttalat pedagogiskt uppdrag när det gäller läs- och språkutveckling och medie- och informationskunnighet.

Skolbiblioteket medverkar till alla elevers lika tillgång till litteratur och medier.³

Skolbiblioteket ägnar särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper.⁴

Skolbiblioteksmiljön är ändamålsenlig, inkluderande och välkomnad. Skolbiblioteket är en plats för samtal och studier, i grupp och enskilt, för alla elevers språk- och kunskapsutveckling. I en digitaliserad skola har elever och skolpersonal också tillgång till ett vidgat skolbibliotek med vägledning till digitala medier och resurser.

² Grundskola inklusive förskoleklass och fritidsverksamhet, gymnasieskola, grundsärskola och gymnasiesärskola.

³ Skollagen (2010:800), 2 kap. 36 §.

⁴ Till de prioriterade grupperna hör personer med funktionsnedsättning och personer med annat modersmål än svenska. Se Bibliotekslagen (2013:801), 4§ och 5§.

Skolorna har biblioteksansvariga med relevant utbildning och erfarenhet för att kunna bedriva en pedagogisk skolbiblioteksverksamhet. Andelen skolor med tillgång till fackutbildad bibliotekarie ökar under treårsperioden.⁵

Skolbibliotekspersonalen stärker utvecklingsarbete kopplat till ökad läsförståelse och läslust, exempelvis inom Läslyftet. Bibliotekarien bidrar till elevers och lärares medie- och informationskunnighet, som innefattar ett vetenskapligt förhållningssätt när det gäller att söka, värdera och använda information.⁶

Skolbiblioteket har också en viktig del i arbetet med att utveckla elevernas digitala kompetens och i användningen av digitala verktyg och medier.

Ansvar

Utbildningsförvaltningen

- erbjuder centrala resurser för skolbiblioteksutveckling, exempelvis kompetensutveckling, insatser för flerspråkiga elever och introduktionsprogram för nyanställd bibliotekspersonal
- ger alla skolor tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem som är integrerat med relevanta pedagogiska plattformar
- arbetar för ökad tillgång till e-böcker och e-media i skolan
- ansöker om statsbidrag för personalförstärkningar i skolbiblioteken och följer upp resultatet
- samverkar med kulturförvaltningen kring upphandling, kompetensutveckling och informationsdatabaser
- följer upp skolbiblioteksverksamheten på en övergripande nivå

Rektor

- säkerställer att bibliotekets - både analoga och digitala - pedagogiska funktion på skolan styrs och följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet

⁵ Stockholms stads budget 2016, <http://www.stockholm.se/OmStockholm/Budget/>, s. 243.

⁶ Se koppling till mål i Lgr 11, t.ex. kap 1, s. 9 respektive Gy 11, t.ex. kap 1, s. 7.

- ser till att skolbiblioteket har bemanning, öppettider och resurser som möjliggör att skolbibliotekspersonalen aktivt kan bidra till elevernas språk- och kunskapsutveckling i samarbete med övrig pedagogisk personal
- säkerställer att personalen i skolbiblioteket har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling
- ansvarar för att pedagogisk personal använder skolbiblioteket i undervisningen och bidrar i planering och utformning av biblioteksverksamheten
- säkerställer att skolbiblioteket stödjer elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd
- säkerställer att skolbibliotekansvarig tillgodoser och främjar flerspråkiga elevers behov av läsning på modersmålet
- ansvarar för att pedagoger tar del av stadsbibliotekets erbjudanden till grundskolan för att introducera eleverna till folkbiblioteket och inspirera till läsning på fritiden

Bibliotekarie/skolbibliotekspersonal

- utvecklar och följer upp verksamheten i dialog med rektor, elever och pedagogisk personal i enlighet med uppställda mål
- utvecklar sin kompetens inom läs- och språkutveckling och erbjuder exempelvis bokprat, boksamtal, högläsning och andra former av läsfrämjande
- utvecklar sin kompetens inom medie- och informationskunnighet och vägleder elever och pedagoger i informationssökning, sök- och källkritik⁷
- samverkar med elever och pedagogisk personal så att goda förutsättningar ges för alla elevers språk- och kunskapsutveckling
- samverkar med stadsbiblioteket och informerar pedagoger och elever om kulturförvaltningens erbjudanden

⁷ För fördjupning kring begreppet 'sökritik' se J. Haider & O. Sundin (2016). *Algoritmer i samhället*. Kansliet för strategi- och samtidsfrågor, Regeringskansliet, s. 30.